

Et spørgsmål om tillid

KUmentar bragt i Universitetsavisen 4. marts 2011. Af Ralf Hemmingsen

Sagerne om Milena Penkowa har bragt Københavns Universitetet i en svær situation. De har bragt en række studerende og medarbejdere i en svær situation. Og de har bragt mig i en svær situation. Dagligt opruller medierne nye historier, som betvivler min evne til – i tide og på korrekt vis – at håndtere anklager om snyd med forskning, misbrug af forskningsmidler, dokumentfalsk og røverhistorier.

Særligt alvorlige er anklagerne, fordi de potentielt kan beskadige selve universitetets fundament: Fakta, sandhedssøgen, saglighed. Uagtet at sagen er yderst sjælden og, så vidt jeg ved, er uden fortilfælde på KU og i Danmark.

Når man læser mediernes beskrivelser og udlægninger af denne sag, kan jeg sagtens forstå, at jeg bliver spurgt om, hvad der dog foregår på KU. Derfor vil jeg gerne her fremhæve et grundlæggende retsprincip, som KU bestræber sig på at overholde: Princippet om, at man er uskyldig indtil, man er dømt af en domstol.

I sager om konkrete mistanker om videnskabelig uredelighed er 'domstolen' UVVU. Hvad angår KU's forvaltning af sagen, må vi vente til Kammeradvokaten senere i denne måned afleverer den redegørelse, som bestyrelsen satte i værk i januar, og som skal afleveres til Videnskabsministeriet. REDEGØRELSEN AFVENTES nok med spænding. For mange undrer sig i dag over, hvordan Penkowa både kunne få priser og en doktorgrad, når der nu efterfølgende har vist sig at være mistanke om dokumentfalsk og om, at dele af hendes forskning aldrig blev gennemført. Forklaringen er den simple, at jeg ikke dengang havde de oplysninger, som jeg har i dag. For det andet kan og må en institution som Københavns Universitet ikke behandle sager på baggrund af rygter og anklager, som ikke er officielt bekræftede eller dokumenterede. Uanset hvilket medielys det så end kommer til at stille mig selv i. Heller ikke selvom man kan have stor sympati for de mennesker, som på forskellige måder føler sig klemte i sagen.

For det er en ulykkelig og ubehagelig sag for mange mennesker, ikke mindst for de fagfæller og studerende, der har haft nære samarbejder med Penkowa.

Sagen handler i høj grad også om tillid. Ja, der findes kontrolsystemer. Men i forskningsverdenen er det mindst lige så centralt, at man lever op til den tillid, der følger med forskningsfriheden. Det er i øvrigt et væsentligt element i langt de fleste menneskelige relationer. Derfor var der ingen, inklusive mig selv, der forestillede sig, at den dokumentation, som Milena Penkowa i sin tid fremlagde, var forfalsket, som vi nu formoder.

KU har nu inddraget en række aktører, som skal hjælpe med til at komme til bunds i denne komplekse sag. Der er dermed hele fem undersøgelser i gang. Dem må vi have tillid til.

Tillid til, at politiet foretager en grundig efterforskning af KU's anmeldelse; at Rigsrevisionen kommer til bunds i diverse forskningskonti; at Kammeradvokaten leverer en grundig redegørelse for det administrative sagsforløb; og at UVVU får belyst og efterprøvet de konkrete mistanker om videnskabelig uredelighed i Penkows forskning. Og endelig tillid til De Frie Forskningsråd, som har indvilliget i at give KU rådgivning om, hvordan man kan undersøge den resterende del af Penkows forskning.

Hvis bestyrelsen ønsker en rent ekstern undersøgelse efter at have læst Kammeradvokatens gennemgang, så kommer også den. Jeg har aldrig udtalt mig imod eksterne undersøgelser, men jeg synes, det er logisk at Kammeradvokaten nu forelægger den udredning, bestyrelsen har bedt om og som vi skylder tilsynsmyndigheden Videnskabsministeriet.

Vi skal til bunds i sagen. Men det forhold, at en enkelt person sandsynligvis har gjort vold på det ansvar, der følger af forskningsfriheden, skal ikke lægge hele KU ned. Omverdenens og vores gensidige tillid er afhængig af, at sagen belyses til bunds.

Når det sker, tror jeg ikke, at tilliden til KU og dets forskning lider skade på blot lidt længere sigt.